

Quo vadis, geografia?

Enric Datzira, Maica Martínez, Jordi Nadal, Francesc Rubio,
Montse Susín*

Résumé / Abstract / Resumen / Resum

Cet article passe en revue les différents thèmes traités lors du Congrès des Etudiants de Géographie qui s'est tenu à Toulouse au mois de Novembre de 1991. Le Congrès a été consacré au débat de problèmes épistémologiques de la géographie, mais aussi à des thèmes qui affectent directement les étudiants comme ceux de la formation des géographes et des actuels débouchés professionnels.

* * *

This article reviews the different issues covered in the Geography Students Congress held in Toulouse in November 1991. The Congress focused on epistemology problems in Geography but also on problems directly affecting the student body such as the education of geographers and current professional opportunities.

* * *

El artículo comenta los diferentes contenidos tratados en el Congreso de Estudiantes de Geografía, celebrado en Toulouse en noviembre de 1991. Un congreso dedicado al debate y a la discusión tanto de los problemas epistemológicos de la geografía como de la problemática de los estudiantes, al contenido de la formación y a las salidas profesionales actuales.

* * *

---

* Estudiants de 2n Cicle, Departament de Geografia, Universitat Autònoma de Barcelona.

L'article fa un repàs dels diferents continguts tractats en el Congrés d'Estudiants de Geografia, celebrat a Tolosa de Llenguadoc el novembre de 1991. Un congrés que estigué dedicat al debat i a la discussió tant dels problemes epistemològics de la geografia com a la problemàtica dels estudiants, al contingut de la formació i a les sortides professionals actuals.

Durant els dies 8, 9 i 10 de novembre de l'any 1991, es va realitzar a la universitat Le Mirail de Tolosa de Llenguadoc el 2n Congrés Nacional de la FNEG (Fédération Nationale des Etudiants Geographes).

Aquesta jove federació francesa va néixer al maig del 1990 amb el propòsit d'estructurar tant les associacions locals com les nacionals, promoure la geografia i representar els estudiants davant d'altres instàncies nacionals i internacionals.

El funcionament d'aquesta federació és dirigit per un *bureau national*, en el qual hi ha gent tan coneguda en el món de la geografia com Francis Bertrand (el president), Franck Timark (el vice-president), i d'altres.

En aquest segon congrés, les universitats convidades pertanyien a l'àmbit francès, per tant hi havia universitats com la de Marsella, Lió, Nancy, Montpeller, París..., però també, i excepcionalment, hi fou convidada la UAB.

L'objectiu d'aquest segon congrés era el perllongament dels debats iniciats en el primer congrés, que es realitzà el març del 1990 a càrrec de l'Associació d'Estudiants Geògrafs d'Estrasburg, i que tingué com a resolució la creació de la FNEG el mateix any. Així, doncs, aquests primer i segon congressos s'inclouen dins l'esforç que la FNEG realitza per tal de promoure la geografia i defensar els interessos dels estudiants davant d'altres institucions. D'altra banda, en els debats d'aquests congressos cal reflexionar sobre l'estat actual de la geografia i els seus estudiants, i a partir d'aquí determinar les directrius a seguir per part de la FNEG.

Dins d'un conjunt d'activitats de presentació de la regió francesa de Midi-Pyrénées, com, per exemple, la visita de Tolosa, les degustacions gastronòmiques i fins i tot un partit de rugbi, es va desenvolupar l'activitat central, les exposicions en forma de quatre tallers: la identitat de l'estudiant geògraf, les sortides laborals, el paper i el lloc de la geografia actualment i les associacions estudiantils i la inserció d'aquestes en les estructures universitàries, de manera que es replantejaren les principals problemàtiques de la geografia des del punt de vista dels estudiants.

Durant el primer dia del congrés, les universitats participants van distribuir cada un dels seus components entre els diferents debats de manera que van organitzar els quatre tallers, que el dia següent iniciarien el seu treball.

Els diferents tallers giraven entorn de la problemàtica actual de la geografia des del punt de vista social, acadèmic i del col·lectiu estudiantil, i com a conseqüència tothom podia aportar la seva experiència i els seus punts de vista sobre cada un dels temes plantejats.

El primer taller tenia com a títol «L'identité de l'étudiant géographe». Per tant, doncs, el taller tractava de les problemàtiques que envolten els estudiants de geografia, amb la no identificació de l'ensenyament amb les necessitats actuals de la societat. Es va discutir sobre el possible estancament de la geografia i la falta d'una bona formació geogràfica de l'estudiant, la qual cosa limita, per tant, la seva aportació a la societat i el seu camp d'estudi envers les altres ciències (geologia, economia, sociologia...). La manca de coordinació en els continguts de les diferents assignatures, reflectida principalment en la divisió de la geografia física i la humana, i la falta d'un ampli estudi del pensament geogràfic, són algunes de les causes per les quals no s'arriba a tenir una visió globalitzadora dels diferents fenòmens que són objecte d'estudi en geografia; circumstància que no permet crear una identitat geogràfica forta.

Així, doncs, realment sabem quines són les assignatures que han d'estudiar els geògrafs? Caldria una definició clara de les matèries de la geografia per replantejar la seva formació?

Finalment es va debatre el caràcter puridisciplinari de la geografia amb els seus avantatges i inconvenients, així com la necessitat d'introduir les noves tecnologies en la formació del geògraf.

El segon taller es titulava «Quels sont les débouchés d'une formation géographique?». En un primer apartat es va analitzar la formació dels geògrafs i es determinaren els seus avantatges (l'esperit d'anàlisi i de síntesi, la capacitat d'integrar-se en un equip, l'existència d'un llenguatge i unes expressions pròpies i l'ús de la cartografia), i els seus desavantatges (els geògrafs estan mal preparats per a la vida professional, tenen manca de pràctica i d'experiència, i no tenen formació extrauniversitària).

En una segona anàlisi s'establiren els possibles camps de recerca que necessiten de l'estudi de la geografia, com ara la planificació urbana, el turisme, la gestió espacial o la imatge geogràfica i cartogràfica. De fet, però, en la majoria dels treballs d'aquests camps la geografia és absent. La manca d'informació i l'absència de reconeixement del geògraf com a professional, en són les principals causes.

D'altra banda, la major part dels treballs realitzats per geògrafs estan relacionats amb el desenvolupament local, l'urbanisme, l'ordenació del territori urbà i rural, o amb la cartografia. Generalment estan contractats per col·lectius territorials, les agències d'urbanisme, els despatxos d'estudis i professionals liberals com els mateixos geògrafs.

Les solucions, doncs, pretenen aconseguir una especificitat de la geografia i treballar sobre la seva imatge en la societat. I serà en la intervenció i en la realització de la gestió del territori on aconseguirà els seus objectius.

La publicació de revistes locals de geografia, l'associació dels estudiants i les associacions internacionals de geògrafs, són possibles estructures mitjançant les quals la geografia pot introduir-se definitivament en el món de la recerca.

El tercer taller, titulat «*Quel rôle, quelle place pour la géographie aujourd'hui?*», versava sobre la situació de la geografia tant acadèmicament com des de la visió social, alhora que es plantejaven diferents solucions. El fenomen pluridisciplinari de la geografia i el fet de restar fins ara a l'ombra d'una altra disciplina, la història, poden ser les causes de la seva ambigua situació acadèmica; de fet, la geografia sempre s'ha considerat a si mateixa com una ciència social, però els mateixos científics socials no geògrafs no la reconeixen com a tal.

Aquest cúmul de circumstàncies ha fet que s'optés per un ensenyament purament descriptiu, que ha determinat profundament aquesta imatge social simplista i errònia de la geografia.

D'altra banda, però, sembla que durant els darrers vint o trenta anys s'ha produït una transformació, tant en l'aspecte teòric com en el pràctic o metodològic, que ha permès a la geografia d'oferir uns conceptes i uns instruments vàlids per realitzar una bona anàlisi dels fenòmens espacials.

Un cop analitzada la situació actual, els geògrafs han de participar en el debat sobre la situació acadèmica i social de la geografia. Per determinar la nova situació que volem donar a la geografia, s'ha de definir primer el marc del coneixement geogràfic, és a dir, tots aquells camps d'investigació en els quals la geografia pot aportar quelcom. Un cop resolt aquest problema caldrà decidir el lloc que la geografia ha d'ocupar entre les altres disciplines científiques. Ha de constituir-se com una ciència a part, com l'economia, la sociologia o la història, o el seu caràcter pluridisciplinari li ha de donar un paper interactiu entre les diferents ciències? Tant entre les ciències socials, com entre les ciències socials i les naturals? Correspon només als geògrafs de decidir l'àrea on ha d'estar situada la geografia.

En tot cas, però, cal aconseguir una geografia al servei de la societat, capaç d'educar-la i sensibilitzar-la dels seus problemes. Capaç, també, d'analitzar-los i de reflexionar-hi, per tal de comprendre el món i poder participar a trobar-hi solucions.

El darrer taller es titulava «*Les associations d'étudiants géographes, une insertion nécessaire dans le tissu universitaire?*» i volia expressar la necessitat de la creació d'associacions d'estudiants geògrafs. Unes associacions que han de defensar i difondre el paper de la geografia, tant acadèmic com social. Quina ha de ser l'organització de les associacions dels estudiants de geografia? Cal construir una jerar-

quitzaació territorial de tal manera que l'escala vagi des de les associacions locals fins a les internacionals, passant per les regionals o les nacionals. Dins d'aquesta jerarquització cal determinar les funcions de cada un d'aquests nivells d'associació. Per exemple, en el cas de les locals, aconseguir millors condicions per als estudiants, fomentar la creació de llocs de treball relacionats amb la geografia, organitzar excursions o sortides, crear publicacions d'estudiants (ETP), o assegurar la representació de la geografia en el conjunt de la facultat. En el cas de les nacionals o les internacionals, han de facilitar el contacte entre les diferents universitats promovent intercanvis.

Com a conclusió podem dir que el congrés va ser, en conjunt, una reflexió de l'estat actual de la geografia. Un estat que sembla no ésser acceptat pels joves geògrafs, que, moguts pels dubtes epistemològics, volen crear noves bases i nous objectius per a una geografia més propera a la societat. Podem dir que, segons el congrés, i concretament a França, la geografia es troba en un moment de crisi. Aquest to dramàtic no sembla haver arribat a casa nostra, almenys de moment...